

ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Об'єктивні реалії суспільного розвитку України, її інтеграція до світового освітнього простору вимагає перегляду змісту підготовки фахівців, в тому числі й педагогів. Зокрема, акцентується увага на залучення різнобічних аспектів підготовки викладача вищої школи, сприяння формуванню всебічно освіченої та культурної особистості. Технологічна грамотність та належна проектна культура викладача вищої школи сприяє успішному професійному становленню, усвідомленню мети освітнього процесу вищої школи, компетентному виконанню функціональних професійних обов'язків, охоплює коло питань з методологічних основ організації освітнього процесу у вищій школі, сутності та змісту нормативних документів, що визначають організацію освітнього процесу у ВНЗ, а також вирішує стратегічне завдання щодо формування компетенцій, які дозволяють викладачеві вищої школи проектувати та реалізовувати освітні проекти, спрямовані на вирішення ситуації у галузі фізичної культури.

У дослідженнях Т.Ю. Круцевича (2008), Л.П. Пилипей (2009); М. Канішевського (2008), М.Д. Зубалія (2008), І.О. Салатенко (2016) висвітлено основні напрямки вдосконалення системи фізичного виховання студентів вузів та відмічено, що діюча в теперішній час організація фізичного виховання в вузах недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, професійно важливих психофізіологічних якостей значної кількості студентів. Тому, незважаючи на чисельні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів (Л.І. Лубишева, 1999; М.В. Базилевич, 2009; Н.І. Турчина, 2009; О.М. Леготкин, 2004; Пилипей, 2009), актуальною є проблема пошуку ефективних шляхів покращення стану здоров'я, показників фізичної підготовленості та рівня професійно важливих якостей.

Мета освітнього процесу – забезпечення теоретичної і практичної підготовки та реалізація професійних освітніх програм і навчальних планів у навчальних закладах України на рівні сучасних державних стандартів; забезпечення формування навичок розробки і використання сучасних освітніх технологій у педагогічному процесі, здійснення усвідомленого вибору оптимальної стратегії і тактики викладання; створення квазіпрофесійних умов з метою формування практичного досвіду проектування навчально-виховного процесу у вищій школі, сприяння творчому розвитку особистості студента.

У результаті вивчення навчальних дисциплін спеціальності студент повинен знати: основні цілі та ідеї модернізації вищої освіти України; права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу; структуру державних стандартів вищої освіти; вимоги до змісту освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста, бакалаврату, магістратури; типові підходи до

формування змісту освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності; сутність сучасних технологій навчання; методологічні основи проектування навчально-виховного процесу; сучасні підходи до проектування, моделювання і конструювання педагогічної діяльності; типологію проектів; вміти: організувати та аналізувати свою педагогічну діяльність із використанням педагогічного проектування; проектувати робочу навчальну програму дисципліни відповідно до сучасних вимог; проектувати та реалізовувати навчальні заняття згідно з навчальним планом та програмою навчальної дисципліни; забезпечувати послідовність та логічність викладання навчального матеріалу; розробляти і проводити заняття різних видів на засадах проектної технології; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу з метою використання її в освітньому процесі; організувати навчальну діяльність, керувати та оцінювати її результати на засадах педагогічного проектування; застосовувати основні методи діагностики знань і умінь з дисципліни, вносити корективи в процес навчання з урахуванням результатів діагностики; самостійно вирішувати практичні питання інформаційно-документаційного забезпечення науково-педагогічної діяльності; організувати процес самоосвіти.

Незважаючи на велетенську низку законодавчих актів, стан здоров'я дітей в Україні залишається однією з найбільш гострих соціальних проблем. У 15 % старшокласників спостерігається гіпертензія, близько 15 % має надмірну масу тіла, майже 30 % страждає на інші хронічні захворювання, близько 30 % дітей мають недостатній фізичний розвиток, порушення опорно-рухового апарату.

Останні наукові дослідження свідчать, що рівень здоров'я студентської молоді та випускників вищих навчальних закладів країни також викликає тривогу. За даними медичних обстежень та опитувань, із 10 студентів дев'ять мають відхилення в стані здоров'я; на 100 студентів припадає близько 95 і більше захворювань різної етіології, а 30 % перебуває на диспансерному обліку. Майже половина складу студентів (46,5 %) не відповідає середньому рівню нормативу фізичної підготовленості, що гарантує стабільне здоров'я. Не можна не погодитися з тим, що проблема формування здорового способу життя підростаючого покоління постає перед нами як медична, психологічна, педагогічна, соціальна, тому що здоров'я проявляється на фізичному, психологічному, соціальному рівнях. На сьогодні в Україні діють державні програми, спрямовані на пропаганду здорового способу життя, створено мережу "Центрів здоров'я", відкрито безліч різноманітних спортивних клубів, але значних позитивних зрушень у покращенні фізичного, духовного, психічного, соціального здоров'я школярів і студентів не відбувається.

Мета роботи: висвітлити сучасний стан проблеми фізичного виховання студентів ВНЗ.

Викладення основного матеріалу. Створення здоров'язберігаючого освітнього середовища є головною передумовою поліпшення здоров'я учнівської та студентської молоді, що передбачає раціональне планування навчального навантаження на організм; гармонійне поєднання її рухової

активності з розумовою діяльністю; організацію збалансованого харчування тощо.

Теоретичний аналіз науково-методичної літератури (М.Ф. Сауткин, 1985; А.Б. Артемов, 1991; І.А. Анохін, 1995; Р.В. Александрова, 1999; В.П. Зайцев, 2000; С.А. Савчук, 2002; О.Я. Кібальник, 2008; та ін.) показав, що для того, щоб домогтися результатів у поліпшенні фізичної підготовленості, підвищення рівня здоров'я студентської молоді, потрібні принципово нові підходи, засоби та технології, котрі мають відповідати індивідуальним особливостям студентів, сприяти максимально ефективній реалізації їхніх інтересів, схильностей та здатностей.

Сьогодні відбувається докорінна зміна підходів до освіти та соціокультурної політики, що зумовлено самим суспільним поглядом на розвиток і переорієнтацією людини, її особистих культурних якостей. У новому столітті зростає розуміння того, що тільки людина є одночасно початком і кінцевою метою будь-якого соціального розвитку, а Декларацією прав людини, прийнятої ООН, визначається, що освіта має бути спрямована на загальний розвиток людини. Це принципове положення є майже в усіх сучасних зарубіжних програмах розвитку освіти і в Україні зокрема. Кардинальні зміни, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, вимагають нових підходів щодо формування гармонійно розвиненої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової особистості.

Пріоритетними завданнями системи освіти є виховання в особистості відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності, визначення подальших напрямів удосконалення фізичного виховання в системі освіти України.

Вивчення стану фізичного виховання здійснювалось із використанням методу теоретичного аналізу та узагальнення, статистичних спостережень за розвитком фізичної культури і спорту України, нормативних актів і законів, які діють у цій сфері. Державний стандарт вищої освіти в Україні - нормативні документи, що регламентують організацію навчального процесу у вищій школі України надає рекомендації щодо реалізації компетентнісного підходу в ході проектування навчального виховного процесу у вищій школі.

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності нашого суспільства. Не стала винятком і освіта, особливо вища школа. Держава Україна шукає шляхи і орієнтири на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог. У сформованих ринкових відносинах, коли можливості державної підтримки спорту істотно обмежені і відбувається його комерціалізація і професіоналізація, вища школа змушена відповідно до Болонського процесу, оптимізувати підготовку майбутніх фахівців, шукати нові шляхи впровадження фізичного виховання, що сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню особистісного потенціалу студентської молоді.

Проте, у сучасних умовах суспільство України виявилось не готовим усвідомити значення фізичної культури і спорту для виховання гармонійно розвиненої особистості та зміцнення здоров'я студентської молоді. Нормативно-правові реформи, які часто є суперечливими, невиправдано затяглися, внаслідок чого суттєво знизилася ефективність системи управління студентським спортом. Представники спортивної науки, вчені нашої країни не в повній мірі здійснюють предметний аналіз проблем фізичного виховання студентської молоді та студентського спорту в цілому, недостатньо шукають шляхи розвитку спортивно-масової роботи зі студентською молоддю і вимагають серйозного переосмислення й адаптації до сучасних умов розвитку фізичного виховання в Україні.

Процес вдосконалення фізичного виховання у Вищій школі, носить об'єктивний характер і проходить еволюційно, тобто відбувається історичний перехід від традиційної системи фізкультурної освіти, яка акумулює в собі кращі розробки, до осмислення інших проблем фізичної культури: психологічних, соціологічних, культурологічних. Поступово зміщуються акценти: від біологічного до соціального, від фізичного – до духовного, від організму до особистості .

Висновки та пропозиції:

Складність і неоднозначність проблем, які виникли в останній час у галузі фізичного виховання і спорту, вимагають розробки нових концептуальних підходів до формування системи кадрового забезпечення галузі, які дозволяють всебічно визначити нові тенденції, забезпечити відповідність кадрової політики державним інтересам у цій сфері та потребам ринку праці. В основі такого підходу лежить розробка стандартів фізкультурної освіти, які встановлюють вимоги до змісту, обсягу і рівня підготовки кадрів. В деяких приватних університетах заняття з фізкультури навіть не передбачені навчальною програмою Вузу. Спортивні клуби, в яких відбувалося формування фізичної культури молоді, централізація і впровадження досягнень в галузі, пропагування спорту, здорового способу життя припинили своє існування.

Україна як частина європейського освітнього простору, не може не враховувати сучасні тенденції у вищій європейській освіті. Підтримуючи цей процес вона повинна найближчим часом змінити нормативно-правову базу для інтеграції вищої школи України в загальноєвропейську систему вищої освіти. Щоб не опинитися в позиції захоплених зненацька, необхідно вивчати тенденції реформування системи підготовки спеціалістів в Європі в галузі фізичної культури і прогнозувати шляхи зближення. Вітчизняні фахівці з фізичної культури на сьогодні перебувають у пошуку шляхів реформування системи підготовки фізкультурних кадрів, що відповідають Європейським стандартам. Саме їм в найближчому майбутньому належить здійснити на практиці в українській вищій школі кардинальні зміни, які визначені Болонським процесом.

Література

1. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. — К., 1997. — 63 с.
2. Долгова Н. Організаційна діяльність структурних підрозділів Вишів з фізичного виховання та спорту: досвід європейських університетів /Н. Долгова//Актуальні проблеми фізичної культури і спорту.-2015. - №34 (2). – С.36-40.
3. Лисяк В. М. Оцінка впливу фізичної культури та спорту на формування особистих якостей студентів /В. М. Лисяк //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. науковий журнал – Харків : ХОВНОКУ, ХДАДМ, 2010. – № 8. – 132 с.
4. Лисак І. Вплив фізичних вправ на розумову працездатність студентів вищих навчальних закладів/ І. Лисак, П. Яремчук//Актуальні проблеми фізичної культури і спорту.-2015.-№33(1).-С.51-54.
5. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч.посіб. – К.Вища шк., 2005. – 239 с.
6. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ М-ва освіти України від 02.06.93 № 931. Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою: Наказ М-ва освіти України від 31.07.98 № 285.
7. Пилипей Л. П. Ефективність проектування ППФП на основі сформованості мотиваційної сфери у студентів/ Л. П. Пилипей //Збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту «Молода спортивна наука України» – Львів : 2009, Вип. 13, Т.2. – С. 133-138.
8. Турчина Н. І. Педагогічні особливості моделей фізичного виховання студентів ВНЗ на різних курсах навчання : дис... канд. наук : 24.00.02 / Турчина Наталія Ігорівна. – Київ : 2008. – 228 с.
9. Шкрєбтій Ю.М. Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні/ Ю.М. Шкрєбтій // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : Зб. наук. праць. - К.: Науковий світ, 2004. - № 4. - С.5-11.
10. Корж В.П. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні В.П. Корж, Ю.О. Павленко, М.В. Дутчак, О.К. Артем'єв, В.П. Карленко, В.О. Дрюков // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2006. – №10. – С. 4-12.

УДК 37.037.1

Бондаренко В. В., Кузьменко С. О.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава*

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПАУЕРЛІФТИНГУ

Одним із важливих й актуальних питань у системі підготовки спортсменів є підвищення ефективності тренувального процесу. У зв'язку з цим існує необхідність раціональної побудови й оптимізації навчально-тренувального процесу для подальшого спортивного вдосконалення в обраному виді спорту [4].